

in the creation of the name are presented. The algorithm of new product creating and the criteria for creating a successful commercial name are considered.

Keywords: *proper name, commercial name, naming, commercial name.*

УДК 81'373.7 = 512.161

Тищенко К.О., асп.

Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

ТЕОРЕТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ БАТЬКІВЩИНА В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ЗАРУБІЖНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Стаття присвячена структуризації досвіду опрацювання концепту БАТЬКІВЩИНА в різних лінгвокультурах. У статті досліджуються праці українських і іноземних мовознавців, при цьому особлива увага звертається на когнітивний і лінгвокультурологічний підходи до вивчення зазначеного концепту.

Ключові слова: *концепт, національна концептосфера, лінгвокультура, батьківщина.*

Концепт БАТЬКІВЩИНА пов'язаний із базовими складовими формування як світогляду окремого індивіда, так і суспільства загалом, саме тому він є універсальним. Поняття батьківщини має власне лексичне відображення у кожній мові, проте складові концептосфери та сприйняття батьківщини представниками різних **лінгвокультур** відрізняються.

Наша стаття має на меті аналіз наукового надбання українського та зарубіжного мовознавства у сфері опрацювання концепту БАТЬКІВЩИНА та виділення елементів концептосфери на матеріалі різних мов. У свою чергу, **матеріал** для дослідження склали роботи вчених відповідної тематики.

Актуальність дослідження полягає в структуризації результатів досліджень в українській та іноземних лінгвокультурах, при цьому є сенс зауважити, що, незважаючи на проведення наукових розвідок для кожної окремої мови, праці, які узагальнювали б попередній досвід світової лінгвістики у цьому напрямку, відсутні. У рамках дослідження також проведено паралелі із турецькою лінгвокультурою.

О.С. Кубрякова виділяє чотири принципи, характерні для сучасної лінгвістики: експансіонізм, антропоцентризм, функціоналізм та експланаторність, при цьому дослідниця наголошує, що "інтегруючим фактором", який пов'яже різні концепції, є когнітивізм [10, с. 229]. В.А. Маслова згадує про антропоцентричну парадигму, яка, на її думку, прийшла на зміну порівняльно-історичній та системно-структурній, характеризується переключенням інтересу дослідника з об'єкта на суб'єкт пізнання і охоплює цілий ряд наук антропоцентричної спрямованості, серед яких значне місце посідає когнітивна лінгвістика [12, с. 12].

Власне когнітивна лінгвістика є відносно новим міждисциплінарним підрозділом мовознавства. В. Єванс і М. Грін відзначають, що незадоволення формальними підходами до вивчення мови каталізувало в 1970-х роках лінгвістичну думку, яка

згодом оформилась у зазначений напрям [18, с. 3]. Лінгвістів-когнітивістів цікавлять співвідношення розумових процесів до мови, при цьому вивчаються взаємозв'язки між лінгвістичними та фоновими знаннями і розумінням дійсності, яка оточує мовця. Когнітивна лінгвістика досліджує існуючі у свідомості мовця концепти – комплексні образи, пов'язані із окремими елементами реальності.

У свою чергу, лінгвокультурологію цікавить концепт як одиниця культурного знання. Як відзначає В.А. Маслова, термін *лінгвокультурологія* виник у 1995-х роках завдяки напрацюванням фразеологічної школи під керівництвом В.М. Телі та роботі В.В. Воробйова “Культурологічна парадигма російської мови”, при цьому на розвиток зазначеного напрямку вплинули праці О.О. Потебні, М.М. Покровського, Г.В. Степанова, Д.С. Ліхачова, Ю.М. Лотмана, В.Н. Телі тощо, а власне під лінгвокультурологією розуміється наука, що виникла на межі лінгвістики та культурології і яку цікавлять вербалізовані у мові прояви культури народу [13, с. 9].

С.Г. Воркачов стверджує, що концепт БАТЬКІВЩИНА має всі ознаки лінгвокультурного: високу номінативну частотність, емоційність та залучення до лексичних асоціативних зв'язків, при цьому під батьківщиною розуміється комплекс почуттів до країни поза географічним та політичним контекстами [7, с. 28]. Вчений висловлює наступні спостереження: “Інтерес до складових синонімічного ряду “родина”, “отчизна” и “отечество” виник не сьогодні: ще академік В.В. Виноградов <...> звернув увагу на вживання цих лексем (див.: Виноградов 1959:221). Проте об'єктом особливої уваги “концепт Patria” (В.Н. Телія) в російській мові стає десь з початку 90-х років минулого століття – з часу розпаду СРСР і становлення лінгвокультурології” [7, с. 29].

На думку К.В. Кулаковської, лінгвокультурологічне дослідження концепту БАТЬКІВЩИНА було започатковане у 1993 р. та пов'язане із виданням збірки із матеріалами міжнародного симпозіуму “Поняття батьківщини в сучасних європейських мовах”, який відбувся у Польщі, при цьому в середині 90-х років термін PATRIA набув житку у контексті різних мов [11, с. 30].

З.І. Кірнозе виділяє обмежену кількість універсальї, характерних для національних концептосфер: земля, батьківщина, світ, релігія, родина, життя, смерть тощо, при цьому за спостереженнями дослідниці в концепті БАТЬКІВЩИНА (рос. РОДИНА, ОТЕЧЕСТВО) присутній зв'язок із родовим началом та релігійною складовою, пов'язаною із Богом Отцем [9].

В.М. Телія, посилаючись на дослідження С.М. Толстої, характеризує концепт БАТЬКІВЩИНА таким чином: “В основі одного із найдревніших концептів соціально-духовної культури “батьківщина” лежать за даними, які приводить С.М. Толста, прототиби, характерні для народного сприйняття світоустрою тієї землі, на якій люди народжуються, живуть та помирають. Ці прототиби <...> проявляються, на думку С.М. Толстої, в усвідомленні різниці “свій vs чужий” <...> вони укоренилися в глибинному пласті свідомості, якій асоціє сприйняття батьківщини із родом” [15, с. 466].

У контексті зазначеного вище необхідно підкреслити, що концепт БАТЬКІВЩИНА у значенні території народження та проживання є однією із первісних категорій, сформованих під час усвідомлення стародавньою людиною власної сутності, оточуючої дійсності та роду, до якого людина належить, саме з цього впливає імпліцитне

протиставлення “свого” та “чужого” просторів, яке складає один із прошарків концепту. Концепт БАТЬКІВЩИНА є універсальним для різних народів та лінгвокультур, при цьому індивідуальне ставлення до концепту кожного окремого носія культури має різне емоційне забарвлення, лексичне відображення навіть у споріднених мовах може відрізнятися, проте основоположні елементи структури та базові значення (територія народження у вузькому та країна у більш широкому сенсі) залишаються загальними.

У сучасному українському мовознавстві аналізу концепту БАТЬКІВЩИНА приділяється детальна увага. І. Накашидзе коментує соціологічну та ідеологічну значимість батьківщини наступним чином: “У вітчизняній історіографії (Я. Грицак, Я. Дашкевич, Н. Яковенко, О. Духовна-Кравченко, К. Галушко) поняття батьківщини розглядається через призму національної ідентичності, що є ключовим у вивченні витоків української національної ідеї” [4]. О. Духовна-Кравченко, в свою чергу, в рамках дослідження взаємозв’язку патріотизму та національної ідеї у становленні сучасної держави відзначає, що початок наукового опрацювання питання патріотизму було покладено працями таких вчених, як В. Антонович, М. Грушевський, В. Липинський, С. Петлюра тощо, при цьому, за спостереженнями автора, в працях сучасних учених зазначена проблематика також є пріоритетною [2, 2].

Ми пропонуємо звернути увагу на коло саме дослідників-когнітивістів та лінгвокультурологів, які опрацьовували батьківщину як концепт, а не поняття чи складову формування національної ідеї. Відразу привертає увагу той факт, що У.Б. Марчук у дисертації, присвяченій асоціативному потенціалу лінгвокультурних концептів у різномисливих мовах, підтверджує наші спостереження за приводу спільних значень концепту БАТЬКІВЩИНА для окремих мов, наведені вище, оскільки дослідниця, яка проводила порівняльний аналіз зазначеного концепту в англійській, американській, французькій, польській та українській мовах, стверджує таке: “На відміну від концептів ЖІНКА чи МАТИ, концепт БАТЬКІВЩИНА має фактично тотожні дефініції в досліджуваних нами мовах індоєвропейської лінгвокультурної спільноти та реалізується у п’ятьох своїх значеннях, з яких два – основні та спільні для усіх п’яти лінгвокультур” [3, с. 144]. Під загальними значеннями за результатами аналізу У.Б. Марчук мається на увазі “країна стосовно до людей, які народилися в ній” та “місце народження, походження або виникнення чого-небудь” [3, с. 144].

Дозволимо собі порівняння цих значень із дефініціями, які наводяться у тлумачному словнику Турецького лінгвістичного товариства для турецької лексеми *yurt* (принагідно відзначимо, що лексема *vatan* у словнику розкривається через *yurt*)¹. Привертають увагу такі тлумачення: “країна, земля, на якій живе певний народ із власною культурою” та “місце первісного походження”. Таким чином, базовий шар концепту БАТЬКІВЩИНА у рамках як індоєвропейської, так і тюркської лінгвокультури складається із розуміння батьківщини як місця народження чи походження.

¹ Детально це питання було опрацьовано нами у статті: Концепт VATAN/БАТЬКІВЩИНА в турецькій мові: лексикографічний аспект [Електронний ресурс] / К.О. Тищенко // Мовні і концептуальні картини світу. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://philology.knu.ua/files/library/movni_i_konceptualni/50-2/67.pdf.

Цікавими є спостереження У.Б. Марчук щодо характерних рис та відмінностей у трактуванні концепту БАТЬКІВЩИНА представниками різних лінгвоспільнот: для слов'янської ментальності, в якій дуже чітко виокремлюється протиставлення “своя країна – чужина”, концепт БАТЬКІВЩИНА не передбачає сценарію із вибором іншої країни, при цьому характерними рисами концепту є “рідне, своє”, проте в структурі концепту БАТЬКІВЩИНА у французькій мові сценарій щодо вибору присутній. У французькому менталітеті БАТЬКІВЩИНА асоціюється із прекрасною дамою, водночас у польській лінгвокультурі лексема *ojczyzna* є елементом важливої з культурологічного погляду тріади БОГ-ЧЕСТЬ-БАТЬКІВЩИНА [3, с. 162].

З. Величко відзначає, що польських науковців цікавлять відмінності між “малою батьківщиною”, “приватною батьківщиною”, “локальною батьківщиною” та “домом”. При цьому дослідниця підкреслює, що в українському науковому обігу відсутнє достатнє опрацювання зазначених вище понять [1, с. 88]. Праця З. Величко присвячена дослідженню концепту “мала батьківщина” у західноукраїнському медіапросторі 20-30 років ХХ століття.

Різниця між “великою”, “малою”, “етнічною” та “другою” батьківщиною, до якої людина відчуває культурний зв'язок та почуття приналежності, подається в наукових працях І. Накашидзе [4]. Дослідницю цікавлять проблеми концептуалізації БАТЬКІВЩИНИ та трактування цього концепту представниками української діаспори на прикладі Канади.

О. Кузьменко на матеріалі польових емпіричних даних, зібраних під час наукових експедицій на територію польсько-українського пограниччя, займається визначенням концептуальної структури БАТЬКІВЩИНИ в фольклорних новотворах про виселення. Принагідно дослідниця відзначає, що наукове опрацювання фольклорних творів, які виникли як реакція на стресові події минулого століття, – світові війни, національно-визвольні змагання, репресії радянської влади – отримало бурхливий розвиток впродовж двох останніх десятиліть [5].

Власне, актуалізація концепту БАТЬКІВЩИНА, у тому числі і через концепт УКРАЇНА, вивчалась як у творчості таких відомих митців минулого, що вплинули на формування української національної свідомості, як Тарас Шевченко та Леся Українка, так і у творах українських поетів-неокласиків. Окрім цього, увагу дослідників привертали різні аспекти концепту БАТЬКІВЩИНА – наприклад, у статті Н.Б. Маюх досліджується асоціативний потенціал концепту БАТЬКІВЩИНА у процесі вивчення української мови як іноземної. Проте, незважаючи на опрацювання поняття БАТЬКІВЩИНИ в рамках соціологічних, історіографічних, літературознавчих досліджень та чисельне відображення цього концепту в літературних творах, ґрунтовний мовознавчий аналіз концепту БАТЬКІВЩИНА в українському лінгвопросторі, який спирався би на надбання когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології, відсутній.

У цьому контексті є сенс зауважити, що у зарубіжній лінгвістиці значний внесок у дослідження універсального концепту БАТЬКІВЩИНА із акцентом на російській лінгвопростір зробили Ю.С. Степанов, С.Г. Воркачов, В.М. Телія, І. Сандомирська та С.Г. Тер-Мінасова, яка займалась порівнянням російської і англійської концептосфер. Безперечною є наукове надбання польського вченого Є. Бартмінського, який

ретельно опрацював концепцію БАТЬКІВЩИНИ в контексті слов'янських мов та культур. Ґрунтовним порівнянням концепту БАТЬКІВЩИНА в німецькій (*Heimat, Vaterland*) та польській (*ojczyzna*) мовах із коротким екскурсом до російської мови займалась А. Вежбицька.

Є. Бартмінський спостерігає різноманіття відображення латинського поняття БАТЬКІВЩИНИ в певних мовах: *patria* в італійській та іспанській, *patrie* у французькій, *fatherland, motherland, homeland* в англійській, *Vaterland, Heimat* у німецькій, *ojczyzna* в польській, *отечество, родина* в російській, при цьому вчений спирається на результати дослідження С.М. Толстой, за якими міфологічна концептуалізація власного простору у процесі історії трансформується на соціально-політичне сприйняття власної землі та народу у протиставленні до чужини [6]. Учений, аналізуючи цінності польської культури, робить такий висновок: “Набір цінностей, важливих для польської культури, є невеликим, при цьому ці цінності значною мірою є спільними із іншими культурами, можливо – це універсальні цінності; про національний характер всього набору свідчить, по-перше, невелика кількість специфічно польських цінностей (ЧЕСТЬ “HONOR”, БАТЬКІВЩИНА “OJCZYZNA”, НЕЗАЛЕЖНІСТЬ, СОЛІДАРНІСТЬ...), по друге – їх ранг, який в інших культурах є вищим чи нижчим, по третє – своєрідний спосіб їх інтерпретації” [6].

А. Вежбицька у цьому контексті робить дуже важливе зауваження: “Оскільки багато мов, особливо європейські мови, мають слова-позначення для рідної країни, можна припустити, що концепції, втілені у цих словах, виходять за межі мови. Насправді ж слова, які, схоже, відповідають цьому опису, помітно відрізняються одне від одного, пропонуючи ціну інформацію щодо різних національних традицій і історичних досвідів” [19, с. 156]. Цікавими є знахідки вченої щодо характерних рис двох лексем, якими вербалізується концепт БАТЬКІВЩИНА в німецькій мові: якщо під *Heimat* розуміється певна територія чи місце, яке завжди пов'язане із індивідуальним людським досвідом, то лексема *Vaterland* описує власне країну, яку люблять, цінують і захищають [19, с. 163]. Щодо польської мови, то обом лексемам, через які БАТЬКІВЩИНА вербалізується у німецькій, відповідає лексема *ojczyzna*, яка має схожі риси із *Heimat* у контексті емоційного зв'язку, і перекликається із *Vaterland* прив'язками до нації та народу, проте загалом наповнення концепту в польській мові відрізняється від німецького (у тому числі елементами національної свободи та незалежності) [19, с. 178, 185]. Подальше дослідження показує, що у польській мові лексема *ojczyzna* містить ідентифікацію із історією та традиціями власної країни та не має особисто-емоційної орієнтації, лексема *родина* в російській мові, у свою чергу, розглядається у контексті саме емоційного зв'язку із країною та мовою поза історичними екскурсами, при цьому використання прикметника *родной* для опису споріднених зв'язків дає підставу проводити аналогію між батьківщиною та матір'ю [19, с. 195].

Ю.С. Степанов у книзі “Константи: словник російської культури” ретельно опрацював основоположні культурні концепти, серед яких він виділив пов'язаний із батьківщиною концепт РІДНА ЗЕМЛЯ та визначив компоненти зазначеного концепту на прикладі цитати М.М. Пришвіна. Так, за Ю.С. Степановим концепт *рідна земля* в російській лінгвокультурі складається із наступних елементів: “а) “біль” за свою

землю, б) “природне багатство” в) власне земля, г) рідна людина, д) природа, увінчана е) рідне слово” [14, с. 170].

Важливими із нашої точки зору є ідеї, висловлені В.Н. Телією у відповідь на виділення Ю.С. Степановим не концепту БАТЬКІВЩИНА у цілому, а саме концепту РІДНА ЗЕМЛЯ як константи культури. Так, дослідниця, спираючись на дефініції, які Ю.С. Степанов надав константам культури, продемонструвала архетипічно зумовлену різницю між концептами, які є частиною концептосфери *patria* та мають актуальність як для мови, так і для культури: “батьківщина 1” – “мала батьківщина”, та “батьківщина 2” – “велика батьківщина”. Аналіз фразеологічних прошарків, пов’язаних із зазначеними концептами, виявив, що РІДНА ЗЕМЛЯ є базовим елементом структури концепту “батьківщина 1”, характерного для повсякденної свідомості. У цьому контексті В.Н. Телія зауважує таке: “Батьківщина 1” – це кровно-родинний, “рідний” мікросвіт із його орієнтацією на “власний” простір. Цей мікросвіт протиставлений іншим орієнтацією на власне особисту, інтерперсональну сферу сприйняття цього простору, який Х вважає “власною землею” [16, с. 414]. Проте “батьківщина 2”, за даними дослідниці, має не персональний, а соціально-політичний характер та містить такі неперсоніфіковані елементи, як народ та громадянин, при цьому “константа “рідна земля” домінує тільки над тими частинами концепту “батьківщина 2”, у фокусі яких є просторова локалізація” [16, с. 416].

Проводячи паралелі із турецькою мовою, звернемося до лексичного відображення концепту БАТЬКІВЩИНА через лексеми *yurt*, *memleket* та *vatan*. У нашій статті, присвяченій лексикографічному аспекту концепту БАТЬКІВЩИНА в турецькій мові, ми дослідили дефініції, що надаються тлумачним словником Турецького лінгвістичного товариства для всіх лексем, зазначених вище. Інтерес викликають такі паралелі: першим значенням як для *yurt*, так і для *memleket* та *vatan* є батьківщина як країна, де проживає певний народ із власною культурою та традиціями; всі три лексеми використовуються також для позначення місця народження, проте в інтерпретаційному полі *yurt* та *memleket* присутнє розуміння цих концептів через “рідний край”, тобто малу батьківщину із емоційною прив’язкою до рідної землі. Ми схильні вважати, що лексема *vatan* відповідає “батьківщині 2” із соціально та політично маркованим сприйняттям концепту – наразі триває дослідження вербалізації концепту БАТЬКІВЩИНА в мемуарах засновника сучасної Турецької Республіки Мустафи Кемалю Ататюрка, яке підтверджує нашу думку. Наведемо деякі приклади: *Osmanlı vatanının parçalanacağı tehlikesi (загроза, що османську батьківщину буде розділено)* [17, с. 2], *ulusa ve vatana borçlu olduğumuz bu son vicdan görevi (цей останній борг совісті перед народом та батьківщиною)* [17, с. 11], *vatanın ana toprakları (основні землі батьківщини)* [17, с. 18], *ulusal sınırlar içinde bulunan vatanın bütün kısımları bir bütündür (всі землі батьківщини, що знаходяться у національних межах, є неподільними)* [17, с. 43]. Із прикладів видно, що інтерпретаційне поле концепту БАТЬКІВЩИНА, вербалізованого через *vatan*, має соціально-політичний характер.

У рамках тюркологічних досліджень концепт БАТЬКІВЩИНА отримав часткове опрацювання: М.М. Содномпілова присвятила науковій розробки концепту БАТЬКІВЩИНА в культурі монгольських народів, А.В. Роденко та Ш. Шакирджанова

дослідили туркменські прислів'я, О.О. Белокуров розглядав батьківщину як естетичну категорію в традиційній і сучасній художній культурі народів Алтаю, Д.Ц. Бороноєва висвітлює уявлення про батьківщину серед бурятських діаспор у Монголії, Г.М. Давлетшин та Ю.А. Зеленеєв звернули увагу на уявлення про батьківщину та рідну землю у тюрко-татар, висловлюючи наступні спостереження: “У світогляді древніх тюрків із простором тісно пов'язане поняття батьківщина – це опанований простір, норма, серединний світ, зручний для життя світ, вічність” [8, с. 41].

Для комплексного розуміння історичної еволюції концепту БАТЬКІВЩИНА у тюркських народів вважаємо доцільним у рамках подальшого дослідження опрацювати міфологічні корені та архетипічні уявлення щодо концепту БАТЬКІВЩИНА у стародавніх тюрків.

У якості підсумка зауважимо, що концепту БАТЬКІВЩИНА як в українській, так і у закордонній лінгвістиці приділяється увага, проте концептуальний аналіз БАТЬКІВЩИНИ в українському лінгвопросторі відсутній. Завдяки науковим надбанням зарубіжного мовознавства в структурі концепту БАТЬКІВЩИНА можна виділити як загальні, так і етноспецифічні риси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Величко З.* До поняття “малої батьківщини”: рецепція західноукраїнських публіцистів 20–30-х років ХХ століття / З. Величко. // Вісник Львів. ун-ту. – Львів, 2011. – №34. – С. 87–93.
2. *Духовна-Кравченко О.С.* Взаємозв'язок патріотизму та національної ідеї у становленні сучасної держави : дис. канд. філос. наук : 09.00.03 / Духовна-Кравченко О.С. – Запоріжжя, 2012. – 214 с.
3. *Марчук У.Б.* Асоціативний потенціал лінгвокультурних концептів у різносистемних мовах : дис. канд. філ. наук : 10.02.15 / Марчук У.Б. – Івано-Франківськ, 2009. – 233 с.
4. *Накашидзе І.* Концепція батьківщини в еміграційній літературі: теоретико-методологічні засади. [Електронний ресурс] / І. Накашидзе. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://drohobych.net/youngsc/AQGS/2016_15/251-_Накашидзе.pdf.
5. *Кузьменко О.* Концепт батьківщина у парадигмі художніх образів простору в фольклорних новотворах про виселення [Електронний ресурс] / О. Кузьменко. – Режим доступу до ресурсу: <http://philology.knu.ua/files/library/folklore/34/30.pdf>.
6. *Бартминський Е.* Какие ценности участвуют в формировании языковой картины мира славян? [Електронний ресурс] / Е. Бартминський – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rastko.rs/rastko/delo/13522>.
7. *Воркачев С.Г.* Слово «Родина»: значимостная составляющая лингвоконцепта / С.Г. Воркачев // Язык, коммуникация и социальная среда: сб. научн. трудов под ред. В.Б. Кашкина. – Воронеж: ВГУ, 2006. – №4. – С. 26–36.
8. *Давлетшин Г.М.* Представления о родине и родной земле у тюрко-татар / Г.М. Давлетшин, Ю.А. Зеленеєв. // ВЕСТНИК КАЗГУКИ. – 2015. – №4. – С. 40–44.
9. *Кирнозе З.И.* Введение и Заключение к разделу «Национальная концептосфера» [Електронний ресурс] / З.И. Кирнозе // Межкультурная коммуникация. Учебное пособие. – Режим доступу до ресурсу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Linguist/m_komm/02.php.
10. *Кубрякова Е.С.* Эволюция лингвистических идей во второй половине ХХ века (опыт парадигмального анализа) / Е.С. Кубрякова // Язык и наука конца 20 века. – М.: ИЯ РАН, 1995. – С. 144-238.
11. *Кулаковская К.В.* Концепт НЕИМАТ в диалектной картине мира российских немцев Томской области : дис. канд. фил. наук / Кулаковская К.В. – Барнаул, 2014. – 263 с.
12. *Маслова В.А.* Когнитивная лингвистика : учеб. пособие / В.А. Маслова. – Минск: ТетраСистемс, 2008. – 272 с.
13. *Маслова В.А.* Лингвокультурология: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.А. Маслова. – М: Издательский центр «Академия», 2001. –

208 с. 14. *Степанов Ю.С.* Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. / Ю.С. Степанов. – М.: Школа “Языки русской культуры”, 1997. – 824 с. 15. *Телия В.Н.* Рефлексы архетипов сознания в культурном концепте «родина» / В.Н. Телия. // Славянские Этюды. Сборник к юбилею С.М. Толстой. – М.: Издательство «Индрик», 1999. – С. 466-477. 16. *Телия В.Н.* Концептообразующая флуктуация константы культуры «родная земля» в наименовании «родина» / В.Н. Телия // Язык и культура. Факты и ценности. К 70-летию Ю.С. Степанова. / В.Н. Телия. – М.: Языки славянской культуры, 2001. – С. 409–421. 17. *Atatürk M.K.* Gençler İçin Fotoğraflarla Nutuk / Atatürk. – İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2010. – 599 с. 18. *Evans V.* Cognitive linguistics. An introduction. / V. Evans, M. Green. – Edinburgh: Edinburg University Press, 2006. – 830 с. 19. *Wierzbicka A.* Understanding Cultures through Their Key Words / Wierzbicka. – New York: Oxford University Press, 1997. – 824 с.

*Тищенко К.А., асп.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, Киев*

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КОНЦЕПТА РОДИНА В УКРАИНСКОЙ И ЗАРУБЕЖНОЙ ЛИНГВИСТИКЕ

Статья посвящена структуризации опыта исследования концепта РОДИНА в разных лингвокультурах. В статье исследуются работы украинских и зарубежных языковедов, при этом особое внимание уделяется когнитивному и лингвокультурологическому подходам к изучению упомянутого концепта.

Ключевые слова: *концепт, национальная концептосфера, лингвокультура, родина.*

*Tyschenko K.
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

THEORETICAL STUDIES OF THE CONCEPT OF HOMELAND IN UKRAINIAN AND FOREIGN LINGUISTICS

The article deals with structuring of the research experience of the concept of HOMELAND in various language cultures. Scientific works of Ukrainian and foreign linguists have been studied while paying special attention to cognitive and lingvocultural approaches to the research of the mentioned concept.

Keywords: *concept, national conceptsphere, lingvoculture, homeland.*